

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 12792-10-19 נ"נ ע'

עמ"ש 51143-10-19 נ"נ ע'

לפני כבוד השופט, סגן הנשיא שאול שוחט

כבוד השופטת עינת רביד

כבוד השופט נפתלי שילה

המערער בעמ"ש 12792-10-19 נ"נ ע'

המשיב בעמ"ש 51143-10-19 ע"י עו"ד מיכאל וייס

נגד

המשיבה בעמ"ש 12792-10-19 נ"נ ע'

המערערת בעמ"ש 51143-10-19 ע"י עו"ד איתן דבורה

חקיקה שאוזכרה:

תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984: סע' 261, 262

מיני-רציו:

* התקבל ערעור על פסק דין שהורה על הפחתת המזונות שעל האב לשלם עבור שלושת ילדיו הקטינים. נקבע כי בית המשפט לא יישם כראוי את הלכת פלונית לפיה יש לחלק את כל צרכי הקטינים – בין הכרחיים ובין שאינם הכרחיים – בין ההורים בהתאם ליחס ההכנסות ולזמני השהות.

* משפחה – מזונות ילדים – בעקבות בעמ 919/15

* משפחה – מזונות ילדים – שיעורם

.

שני ערעורים על פסק דינו של ביהמ"ש לענייני משפחה שהורה על הפחתת המזונות שעל האב לשלם לאם עבור שלושת ילדיהם הקטינים, מסך של 6,150 ₪ לחודש לסך של 2,250 ₪ לחודש.

.

בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור האב ופסק:

ביהמ"ש קמא נתפס לכלל טעות, שעה שאימץ את ההלכה שהיתה נהוגה בעבר ולפיה צרכים הכרחיים מינימאליים של קטין עומדים על 1,600 ₪ לחודש. אבחנה זו בין צרכים הכרחיים לבין צרכים שאינם הכרחיים אינה רלוונטית יותר לאחר שניתנה הלכת פלונית אשר קבעה כי את כל צרכי הקטינים – בין הכרחיים ובין שאינם הכרחיים – יש לחלק בין ההורים בהתאם ליחס ההכנסות ולזמני השהות. בהתאם להלכה זו יש לערוך אבחנה בין צרכים תלויי שהות שלצורך קביעתם יש לבחון כמה זמן שוהים

הקטינים אצל כל אחד מההורים לבין צרכים שאינם תלויי שהות שלצורך קביעתם יש לבחון רק את יחס ההכנסות. במקרה דנן, ביהמ"ש קמא לא הבחין בין סוגי ההוצאות השונים ולפיכך לא יושמה ההלכה כדבעי. בנוסף, ביהמ"ש קמא כלל לא התייחס לשאלה כיצד יחולק רכיב המדור בין ההורים. לפיכך, אין מנוס מהחזרת התיק לביהמ"ש קמא על מנת שייתן פסק דין חדש ומנומק בהתאם להלכת פלונית.

פסק דין

השופט נפתלי שילה:

1. לפנינו שני ערעורים על פסק דינו של ביהמ"ש לענייני משפחה בתלה"מ [26318-03-18](#) (פורסם בנבו) מיום 28.8.19 (כב' השופטת איריס אילוטוביץ' סגל) שקיבל באופן חלקי את תביעת המערער בעמ"ש 12792-10-19 (להלן: **האב**) להפחתת מזונות עקב שינוי נסיבות והורה על הפחתת המזונות שעל האב לשלם למשיבה בערעור הנ"ל (להלן: **האם**), עבור מזונות שלוש ילדיהם הקטינים, מסך של 6,150 ₪ לחודש כפי שנקבע בפסק דין משנת 2013 לסך של 2,250 ₪ לחודש.
2. ביהמ"ש קמא קבע שאירע שינוי נסיבות מהותי בשלושה היבטים: הכנסת האם גדלה באופן משמעותי כך שכיום שני ההורים הם בעלי הכנסה כמעט זהה, זמני השהות של האב עם הקטינים הורחבו באופן משמעותי והשינוי שאירע לאור [בע"מ 919/15 פלונית נ' פלוני](#) (פורסם בנבו) [19.7.17 – להלן: **הלכת 919**].
3. ביהמ"ש קמא קבע שכיום יחס כלל ההכנסות של ההורים הוא 52% לאם ו- 48% לאב והקטינים שוהים אצל האם 57% מהזמן ואצל האב 43% מהזמן.
4. ביהמ"ש קמא קבע גם, שתביעת האב להפחתת מזונות הוגשה בתום לב ויש לבצע הפחתה בסכום המזונות לאור הלכת 919.
5. ביהמ"ש ציין כי: **"אשר לצורכי הקטינים זהיום, הצדדים לא הציגו כל נתון מגובה אשר ניתן להסיק ממנו מהם אותם צרכים"** (סעיף 88 לפסק הדין). לפיכך, ביהמ"ש העריך את צורכי הקטינים בסך של 1,600 ₪ לכל קטין. לאור זאת קבע ביהמ"ש קמא כי: **"מאחר שהקטינים שוהים אצל האב 43% מהזמן אזי האב נושא בפועל בסך של 688 ₪ עבור כל קטין והאם ב- 912 ₪. אשר לרכיב המדור, ההפרש בין הצדדים עומד על 900 ₪ לטובת האב"** (סעיף 91 לפסק הדין).
6. ביהמ"ש הביא בפסק דינו מודל לחישוב המזונות בהתאם להלכת 919 שבמסגרתו נבחנים בנפרד צורכי הקטינים תלויי השהות ואלו שאינם תלויי השהות. אולם הוא קבע כי: **"משעה שהצדדים לא טרחו להביא ראיות בנוגע להוצאות הקטינים בכל פרמטר, נבצר ממני לנסות ליישם את המודל המוצע..."** (סעיף 95 לפסה"ד).

7. ביהמ"ש קמא פסק שהאב יישא במזונות כל קטין בסך של 750 ₪ לחודש ובנוסף הצדדים יישאו בחלקים שווים בהוצאות החינוך ובהוצאות רפואיות חריגות שפורטו.
8. שני הצדדים לא השלימו עם פסק הדין והגישו ערעורים. האב טען בתמצית כי למעשה ביהמ"ש קמא חייב אותו בתשלום של 90% מכלל הוצאות הילדים, דבר שמנוגד לחלוטין להלכת 919 ואילו לז טענת האם הוא, כי הסכום שנפסק מביא לביטול כמעט מוחלט של חיוב המזונות ומותיר אותה כמעט ללא אמצעי קיום ילדיה, היות שהיא זו שנושאת ברוב רובם של הוצאות הקטינים.
9. אתמול התקיים דיון בערעור, ולמרות מאמצי ביהמ"ש, הצדדים לא הגיעו להסכמה.
10. אני סבור כי בהתאם לנתונים ולמצאים שנקבעו ע"י ביהמ"ש קמא, פסק הדין לא יכול לעמוד. צודק האב כי אם אכן צורכי הקטינים כולם עומדים על 1,600 ₪ לכל קטין בתוספת מדור, הרי שתוצאת פסק הדין היא שהאב משלם כ - 90% מסכום הוצאות הקטינים והדבר מנוגד להלכת 919 שקבעה שביחס לילדים מעל גיל שש, יש לפסוק את תשלומי המזונות בהתאם ליחס הכנסות ההורים ובהתאם לזמני השהות. במקרה דנן, שני ההורים משתכרים באופן דומה והילדים שוהים עם האב רק 7% פחות מהזמן שהם שוהים עם האם. לפי פסיקת ביהמ"ש קמא, צורכי שלושת הקטינים ללא מדור עומדים על סך של 4,800 ₪ לחודש והאב נושא בפועל בסך של 2,064 ₪ בעת שהילדים שוהים אצלו 43% מהזמן והוא משלם בנוסף במזומן לאם, סך של 2,250 ₪. לפיכך, הסכום הכולל שהאב משלם בכסף ובשווה כסף (ללא מדור) עומד על 4,314 ₪ מתוך סכום הוצאות כולל של 4,800 ₪ ותוצאה זו אינה מתקבלת על הדעת.
11. ביהמ"ש קמא נתפס לכלל טעות, שעה שאימץ את ההלכה שהיתה נהוגה טרם שניתנה הלכת 919 ולפיה צרכים הכרחיים מינימאליים של קטין עומדים על 1,600 ₪ לחודש. אבחנה זו בין צרכים הכרחיים לבין צרכים שאינם הכרחיים אינה רלוונטית יותר לאחר שניתנה הלכת 919. הלכה זו קבעה כי את כל צרכי הקטינים – בין הכרחיים ובין שאינם הכרחיים - יש לחלק בין ההורים בהתאם ליחס ההכנסות ולזמני השהות. כפי שקבע כב' השופט ויצמן ב**רמ"ש 59188-10-18 י.נ. נ' א.נ.** [פורסם בנבו] (25.10.18) :
- "... הערכה זו נגעה אך ורק באשר לצרכיו ההכרחיים ואולם מאז שניתנה הלכת 919/15 אין מקום לחלק בין צרכים הכרחיים לאלו שאינם הכרחיים ויש לאמוד את הצרכים בכללותם. עוד יש לציין כי צרכיו של קטין המתגורר בשני בתים עולים על צרכיו של קטין המתגורר בבית אחד נוכח הכפילויות הנדרשות מטבעם של דברים כחלק מהוצאותיו, להערכתו ומבלי לקבוע מסמרות בדבר ראוי שהערכה זו תעלה, למצער, על סך של 2,250 ₪ לחודש לקטין".**
12. בהתאם להלכת 919 יש לערוך אבחנה בין צרכים תלויי שהות שלצורך קביעתם יש לבחון כמה זמן שוהים הקטינים אצל כל אחד מההורים לבין צרכים שאינם תלויי שהות שלצורך קביעתם יש לבחון רק את יחס ההכנסות. במילים אחרות: לצורך קביעת שיעור

המזונות של רכיבים כמו מזון ומוצרי היגיינה יש לבחון בנוסף ליחס הכנסות של כל אחד מההורים, גם את יחס זמני השהות, היות שעלות רכיבים אלו היא פונקציה של משך השהות שהקטין נמצא בביתו של כל אחד מהוריו. אולם, ביחס להוצאות כגון תספורת, תשלום לטלפון נייד, קניית ילקוט, צורכי לימוד - המשתנה היחיד הוא יחס ההכנסות ולא זמני השהות, היות שאין קשר בין עלות רכישת מוצרים אלו לבין זמני השהות שהקטין נמצא אצל כל אחד מההורים.

13. במקרה דנן, ביהמ"ש קמא לא הבחין בין סוגי ההוצאות השונים ולפיכך לא יושמה הלכת 919 כדבעי. בנוסף, ביהמ"ש קמא כלל לא התייחס לשאלה כיצד יחולק רכיב המדור בין ההורים. שהרי, בנוסף להוצאות תלויות שהות והוצאות שאינן תלויות שהות, יש לחשב את רכיב המדור. בעמ"ש (מרכז) 65692-11-19 ד.ס. נ' ל.צ.ס. [פורסם בנבו] (22.9.20) קבע ביהמ"ש כי:

"הדרך הראויה לחשב את רכיב המדור לקטין המתגורר בשני בתים היא בדרך של הערכת עלות סבירה בעניינו וחלוקת אותה עלות על פי יחס זמני השהות ושיעור השתכרותם".

14. **סיכומו של דבר:** ביהמ"ש קמא פסק את סכום המזונות בסך של 750 ₪ עבור כל קטין מבלי שנימק כיצד הגיע לתוצאה זו ובניגוד לאופן חישוב המזונות כפי שהורתה הלכת 919.

15. לפיכך, אין מנוס מהחזרת התיק לביהמ"ש קמא על מנת שייתן פסק דין חדש ומנומק בהתאם להלכת 919. ככל שאכן ייווכח ביהמ"ש קמא שהצדדים לא הניחו בפניו תשתית עובדתית מספקת בכל הנוגע לצורכי הקטינים, הן אלו שהם תלויי שהות והן אלו שאינם תלויי שהות, הוא רשאי לאפשר הגשת ראיות בנושא זה בלבד וזאת, על מנת שצורכי הילדים לא יקופחו. שהרי כאמור, תחשיב לפי סך של 1,600 ₪ לקטין כולל רק צרכים הכרחיים.

16. הערה חשובה לסיום - בסעיף 15 לטופס הרצאת פרטים בתביעה למזונות (טופס 27) שעל התובע ועל הנתבע לצרף לכתבי טענותיהם על פי תקנות 261 ו- 262 לתקנות סדר הדין האזרחי תשמ"ד – 1984 יש לפרט מהו "סכום המזונות הדרושים בפועל". מוצע כי יבוצע שינוי בטופס, כך שתהיה חובה לפרט שלושה מרכיבים של צורכי הקטין בנפרד: ההוצאות תלויות השהות, ההוצאות שאינן תלויות שהות ועלות המדור והוצאותיו. מומלץ מאוד כי גם ללא שינוי בטופס, יחייב ביהמ"ש את הצדדים בכל הליך של מזונות - רצוי עוד לפני קדם המשפט ולכל המאוחר בשלב הגשת הראיות - להגיש פירוט נפרד עבור כל אחד משלושת הרכיבים הנ"ל בליווי אסמכתאות, על מנת שביהמ"ש יוכל ליישם את הלכת 919 כראוי ויהיו בפניו נתונים הכרחיים אלו על מנת ליתן החלטה מושכלת. מצופה שעורכי הדין יפרטו נתונים חשובים אלו כבר במסגרת כתב התביעה וכתב ההגנה.

17. יצוין כי איני סבור שיש להתערב בקביעת ביהמ"ש קמא, לפיה הפחתת המזונות תחול רק ממועד פסק הדין ולא מיום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך כפי שביקש האב. זאת, לאור ההלכה שקיים לביהמ"ש שיקול דעת שלא לחייב בהשבת מזונות שכבר נאכלו, על מנת שלא לפגוע ברווחת הקטינים.

18. לאור התוצאה – אציע לחבריי שלא יעשה צו להוצאות והערובה תושב לכל אחד מהצדדים.

נפתלי שילה, שופט

השופט שאול שוחט, סגן הנשיא, אב"ד:

אני מסכים.

שאול שוחט, שופט
סג"נ, אב"ד

השופטת עינת רביד:

אני מסכימה.

עינת רביד, שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של כב' השופט שילה.
פסק הדין מותר לפרסום בכפוף להשמטת פרטים מזהים.

ניתן היום, ט' חשוון תשפ"א, 27 אוקטובר 2020, בהעדר הצדדים.

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת

שאול שוחט, שופט, סגן הנשיא
אב"ד

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

שאול שוחט 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה